

Μια αδύναμη Γερμανία σε μια αδύναμη Ευρώπη;

Tα αποτελέσματα των πρόσφατων γερμανικών εκλογών ανέδειξαν, όπως ήδη σωστά είχαν διαγνώσει οι δημοσκοπίσεις, μια κατακερματισμένη Κάτω Βουλή (Μπούντεσταγκ). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το γερμανικό εκλογικό σώμα εξέφρασε μια σαφή διάθεση για αλλαγή αλλά όχι με ριζοσπαστικό τρόπο. Ωστόσο, υπάρχουν σαφή δείγματα ότι το πολιτικό και κοινωνικό σύστημα της Γερμανίας θα αντιμετωπίσει δυσκολίες τα οποία στην Ελλάδα δεν έχουν καταστεί επαρκούντως ορατά. Τα προβλήματα αυτά δεν μπορεί παρά να έχουν επιπτώσεις και στη μελλοντική κάραξη της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και τον ρόλο που θα διαδραματίζει εντός της ΕΕ. Τέσσερις φαίνεται να είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες:

1 Πρώτον, η δυσκολία ανάδειξης μιας αποτελεσματικής κυβέρνησης. Η αναμενόμενη καθυστέρηση συγκρότησης ενός κυβερνητικού συνασπισμού δεν θα είναι καινοφανής στα γερμανικά πολιτικά πράγματα. Εχει συμβεί και κατά το παρελθόν και μάλιστα πρόσφατα. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται εν μέρει και στο γεγονός ότι δεν υφίσταται πιο εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στο πρώτο κόμμα. Ετσι όλοι μιλούν για δλα και οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των κομμάτων είναι χρονοβόρες και επίμονες. Η δυσκολία, ωστόσο, έγκειται ότι η νέα γερμανική κυβέρνηση, εκτός απροσόπτου, θα είναι τρικομματική. Εάν δε λάβει κανείς υπόψη ότι μεταξύ του κόμματος των Πρασίνων και των Φιλελευθέρων (FDP) υπάρχουν αντίτιθέμενες απόψεις, όπως λόγου χάρη στο ζήτημα της φορολογίας, η μακροχρόνια σταθερότητα ενός τρικομματικού συνασπισμού τίθεται αναπόφευκτα σε δοκιμασία, ακόμα και εάν έχουν προηγηθεί αμοιβαίες υποχρήσεις στις θέσεις των κομμάτων κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Ο νέος καγκελάριος, όποιος και να είναι αυτός, θα είναι ένας αδύναμος καγκελάριος καταναλώνοντας ικανό χρόνο στη διαφύλαξη της κυβερνητικής ενότητας και συνεχώς θα βρίσκεται υπό πίεση από τους κυβερνητικούς του εταίρους.

2 Δεύτερον, εντός κυρίων των δύο μεγάλων κομμάτων υπάρχουν ισχυρές εσωτερικές αντιπολιτεύσεις. Εάν είναι ο Ολαφ Σολτς, ο οποίος δεν είναι καν επικεφαλής της πηγεσίας του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος (SPD), θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τους θέσεις της ισχυρής αριστερής πτέρυγας και της νεολαίας του κόμματος. Εάν είναι ο Αρμιν Λάσετ - αρχηγός του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος (CSU) - θα βρίσκεται συνεχώς υπό πίεση και κριτική από τους πολιτικούς του

«συντρόφους» για την ιστορική χαμπλί επίδοση στις εκλογές. Οι χριστιανοδημοκράτες εισέρχονται σε οξεία κρίση, όπως ακριβώς συνέβη και στο Σοσιαλδημοκρατικό εδώ και πολύ καιρό. Τα δύο δε μεγαλύτερα κόμματα δεν ξεπερνούν αθροιστικά το 50% των ψήφων. Η αποδυνάμωση των δύο βασικών πολιτικών κομμάτων της μεταπολεμικής Γερμανίας συμβάλλει στον κατακερματισμό του πολιτικού συστήματος.

3 Τρίτον, το αποτέλεσμα δείχνει, επίσης, έναν έντονο γεωγραφικό διαχωρισμό των πολιτικών προτιμήσεων, που θυμίζει αντίστοιχα εκείνον του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι χριστιανοδημοκράτες διατηρούν την όποια ισχύ τους στην ανατολική πλευρά του Ρήνου και στην Βαυαρία, οι ακροδεξιοί (AfD) στη Νότια - Ανατολική Γερμανία, οι Σοσιαλδημοκράτες κυριαρχούν στον Βορρά και στο κέντρο της χώρας, οι Πράσινοι αντλούν υποστήριξη κυρίως από τις μεγάλες πόλεις, όπως και οι αποδυναμωμένη Αριστερά (Die Linke). Μόνο οι Φιλελευθέροι (FDP) φαίνεται να μην έχουν γεωγραφική βάση υποστήριξης. Δεν υπάρχει μια ενιαία πολιτική Γερμανία αλλά πολλές με έντονη περιφερειακή βάση.

4 Τέλος, τέταρτον, η προεκλογική εκστρατεία ανέδειξε τα κοινωνικά προβλήματα της χώρας. Η Γερμανία παρ' όλο που είναι η μεγαλύτερης εξαγωγικές δυνάμεις του κόσμου (κράτος - εταιρεία - Deutschland AG) υπολείπεται σε βασικές υποδομές. Η ψηφιακή διακυβέρνηση καθυστερεί. Η πολιτική της δημοσιονομικής πειθαρχίας αύξησε τις κοινωνικές ανισότητες. Υφίσταται αυξανόμενη αναποτελεσματικότητα των κυβερνητικών δομών και υπάρχει έλλειψη ικανών επενδύσεων για την ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και τη διεύρυνση της πράσινης οικονομίας. Η χώρα αντιμετωπίζει έντονο δημογραφικό και συνταξιοδοτικό πρόβλημα. Ετσι εξηγείται γιατί ένα μεγάλο ποσοστό πλικιωμένων συντηρητικών ψηφοφόρων στράφηκε προς το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα αλλά και στους Πράσινους. Τα δε πολιτικά κόμματα δεν συμφωνούν στην αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων και είναι αμφιβόλιο εάν ο νέος κυβερνητικός συνασπισμός θα μπορέσει να καταπιεστεί αποφασιστικά με τα παραπάνω προβλήματα.

Sυνεπώς, για τους παραπάνω λόγους η νέα γερμανική κυβέρνηση δεν θα είναι μια ισχυρή κυβέρνηση και ίσως δεν θα είναι σε θέση να συμβάλει στην ενδυνάμωση της ΕΕ, πράγμα που οι καιροί και οι διεθνείς περιστάσεις απαιτούν. Από απρόθυμος πηγεμόνας της ΕΕ μπορεί να μεταβληθεί σε αδύναμο εταίρο.

Ο Χαράλαμπος Τσαρδανίδης είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ
ΤΣΑΡΔΑΝΙΔΗ

κυβέρνησης. Η αναμενόμενη καθυστέρηση συγκρότησης ενός κυβερνητικού συνασπισμού δεν θα είναι καινοφανής στα γερμανικά πολιτικά πράγματα. Εχει συμβεί και κατά το παρελθόν και μάλιστα πρόσφατα. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται εν μέρει και στο γεγονός ότι δεν υφίσταται πιο εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στο πρώτο κόμμα. Ετσι όλοι μιλούν για δλα και οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των κομμάτων είναι χρονοβόρες και επίμονες. Η δυσκολία, ωστόσο, έγκειται ότι η νέα γερμανική κυβέρνηση, εκτός απροσόπτου, θα είναι τρικομματική. Εάν δε λάβει κανείς υπόψη ότι μεταξύ του κόμματος των Πρασίνων και των Φιλελευθέρων (FDP) υπάρχουν αντίτιθέμενες απόψεις, όπως λόγου χάρη στο ζήτημα της φορολογίας, η μακροχρόνια σταθερότητα ενός τρικομματικού συνασπισμού τίθεται αναπόφευκτα σε δοκιμασία, ακόμα και εάν έχουν προηγηθεί αμοιβαίες υποχρήσεις στις θέσεις των κομμάτων κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Ο νέος καγκελάριος, όποιος και να είναι αυτός, θα είναι ένας αδύναμος καγκελάριος καταναλώνοντας ικανό χρόνο στη διαφύλαξη της κυβερνητικής ενότητας και συνεχώς θα βρίσκεται υπό πίεση από τους κυβερνητικούς του εταίρους.

2 Δεύτερον, εντός κυρίων των δύο μεγάλων κομμάτων υπάρχουν ισχυρές εσωτερικές αντιπολιτεύσεις. Εάν είναι ο Ολαφ Σολτς, ο οποίος δεν είναι καν επικεφαλής της πηγεσίας του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος (SPD), θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τους θέσεις της ισχυρής αριστερής πτέρυγας και της νεολαίας του κόμματος. Εάν είναι ο Αρμιν Λάσετ - αρχηγός του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος (CSU) - θα βρίσκεται συνεχώς υπό πίεση και κριτική από τους πολιτικούς του